

Κοινωνιολογία της Οικογένειας. Περίοδοι ανάπτυξης αυτής

Διάλεξη 2

ΛΑΟΥΡΑ ΜΑΡΑΤΟΥ-ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ

Ο Θεσμός της οικογένειας

- Ο κοινωνικός θεσμός της οικογένειας αποτελεί ιστορικά αντικείμενο μελέτης της Κοινωνιολογίας.
- Όλοι οι κοινωνικοί θεσμοί υπέστησαν μεταβολές τον 20^ο αιώνα. Κανένας όμως θεσμός δεν υπέστη τόσο ισχυρές πιέσεις και μεταβολές όσο η οικογένεια κατά τον 20^ο αιώνα.
- Οι «μεγάλες» κοινωνιολογικές θεωρίες της οικογένειας και ιδιαίτερα των Engels και του Durkheim έθεσαν τα θεμέλια για την επιστημονική ανάλυση της οικογένειας από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα.
- Μετά την περίοδο αυτή από την αρχή του 20^{ου} αιώνα οι **Κοινωνιολόγοι της οικογένειας** έστρεψαν το ενδιαφέρον τους προς την αμερικανική Κοινωνιολογία και την κοινωνική ανθρωπολογία στην προσπάθεια διατύπωσης νέων θεωριών και μεθοδολογιών.
- Η θεωρία που επηρέασε σε μεγαλύτερο βαθμό τις απόψεις για τη δομή και τη λειτουργία της αστικής οικογένειας μεταπολεμικά, είναι η δομολειτουργική θεωρία του Αμερικανού Talcott Parsons.

Κλασικά κείμενα του Engels και του Durkheim για την οικογένεια

- Δυο κείμενα έθεσαν τα θεμέλια της κοινωνιολογικής σκέψης και μεθοδολογίας για την επιστημονική ανάλυση της οικογένειας από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα στην Ευρώπη.
- Και τα δυο κείμενα είχαν σημαντική επιρροή στην ιστορία των ιδεών και στο πλαίσιο της κοινωνιολογικής πράξης του 20^{ου} αιώνα και έθεσαν τα θεμέλια για την επιστημονική ανάλυση της οικογένειας από τον 19^ο αιώνα.
- Το πρώτο κείμενο είναι το βιβλίο «**Η Καταγωγή της Οικογένειας, της Ατομικής Ιδιοκτησίας και του Κράτους**» του Friedrich Engels (1884).
- Το δεύτερο είναι το άρθρο του Emile Durkheim «**La famille conjugale** » (1921) που αποτέλεσε και το εναρκτήριο μάθημά του στη Σορβόννη το 1912.

Τα δυο κείμενα έχουν πολλά κοινά σημεία

- Τα δυο αυτά κείμενα παρά τις διαφορετικές ιδεολογικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις που εκφράζουν, έχουν πολλά κοινά σημεία και φθάνουν σε κοινά συμπεράσματα.
- Και οι δυο θεωρούσαν ότι η οικογένεια ως έργο ανθρώπου, υπόκειται σε κραδασμούς, αλλαγές, μεταμορφώσεις, συμβολικές και πραγματικές και προέβλεψαν τις διαφοροποιήσεις της αλλά και την απομυθοποίηση της οικογένειας.
- Και οι δυο, από διαφορετικές προσεγγίσεις, φθάνουν στο συμπέρασμα: η επικρατούσα πατριαρχική οικογένεια (η λεγομένη **ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ**, συγκατοίκηση τριών γενεών) θα περιοριστεί με την πάροδο του χρόνου σε δυο γενιές, στην αποκαλούμενη **πυρηνική/συζυγική οικογένεια**.
- Και οι δυο μίλησαν για τη δημιουργία ενός ενδιάμεσου χώρου που θα αποσκοπεί στη επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι οικογένειες.
- Ο **Durkheim** θεωρείται ο προάγγελος της ανεκτικής, σύγχρονης και μεταμοντέρνας κοινωνίας.

Οι 4 περίοδοι της Κοινωνιολογίας της Οικογένειας

Η πρώτη περίοδος: 19^{ος} αιώνας

- Η περίοδος της εμφάνισης και της ανάπτυξης της Κοινωνιολογίας είναι μια εποχή ανασφάλειας και κρίσης και αναπτύσσεται ως η επιστήμη που θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των έντονων προβλημάτων αναλύοντας αυτά και προτείνοντας λύσεις.
- Η κοινωνία έμοιαζε κατ' άλλους να μεταβάλλεται ριζικά και κατ' άλλους να αποσυντίθεται .
- Η οικογένεια τοποθετείται στην πρώτη κατηγορία των προβληματισμών και συνδέεται με την **αντίληψη του ατομικισμού** ως κύριου αίτιου των προβλημάτων της κοινωνικής συνοχής.
- Ο ατομικισμός θεωρείται ότι εξασθενεί το ενδιαφέρον και την εμπλοκή με τα κοινά και αποτρέπει από τη συλλογική δράση.

ατομιστική αντίληψη

- Ο Tocqueville εκφράζει γλαφυρά την αντίληψη της εποχής: «ο ατομικισμός είναι στοχαστικό και ειρηνικό συναίσθημα που προδιαθέτει κάθε πολίτη να απομονωθεί μέσα στη μάζα των ομοίων του και μαζί με την οικογένεια και τους φίλους του, να μείνει παράμερα από αυτούς, έτσι ώστε έχοντας κατασκευάσει μια δική του κοινωνία, εγκαταλείπει πρόθυμα την μεγάλη κοινωνία στη τύχη της.
- Αυτή την «**ατομιστική αντίληψη**» της οικογένειας συμμερίζονται εν μέρει ο Comte και ο Durkheim, οι οποίοι αναγνωρίζουν στην οικογένεια ένα βασικό ρόλο στη διατήρηση ή την «**ανασύσταση**» του κοινωνικού ιστού.

1^η Περίοδος: Η συμβολή των διανοητών

- Η αντίληψη της οικογένειας ως καίριου κοινωνικού θεσμού που διαφοροποιείται μέσα στο χρόνο και που κάθε στιγμή εκφράζει και αναπαραγάγει τις θεμελιώδεις αξίες της κοινωνίας αποτελεί κοινή παραδοχή για τους θεμελιωτές της Κοινωνιολογίας.
- Έτσι, οι κύριοι διανοητές της περιόδου αυτής εκφραστές της ιστορικής εξέλιξης οι: Tocqueville, Comte, Engels, Durkheim και Maus επισημαίνουν τη στενή σχέση των μεταβολών που παρατηρούνται στην οικογένεια με τις κοινωνικοπολιτικές μεταβολές της εποχής και θεωρούν την οικογένεια ως **“εικόνα της κοινωνίας”**.

Οικογενισμός»/familism και εμπειρικός προσανατολισμός

- Μια άλλη κατηγορία προβληματισμών την ίδια περίοδο για τους διανοητές αποτελεί το πλαίσιο ενός «**οικογενισμού**»/familism, δηλαδή «μιας φιλόδοξης κρατικής πολιτικής για την προστασία της οικογένειας που θεωρείται καίριος θεσμός για τη βιολογική και κοινωνική παραγωγή λόγω της συμβολής της στην κοινωνική και πολιτική δόμηση.
- Η προβληματισμοί για την οικογένεια συνδέθηκαν και με έναν **έντονο εμπειρικό προβληματισμό**.
- Ανεξάρτητα από το ιδεολογικό τους προσανατολισμό, οι διανοητές της εποχής εκκινούν από τη διαπίστωση : **την κρίση της κοινωνίας και της οικογένειας**.
- Η συμβολή των εμπειρικών ερευνών του Durkheim και του Frederic Le Play, ο οποίος πραγματοποίησε «**επιτόπιες έρευνες**» και συνέγραψε μονογραφίες σχετικά με την οικογένεια σε παγκόσμια κλίμακα, έδωσαν εξ αρχής στα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία μια σημαντική θέση στην κοινωνιολογική μελέτη της οικογένειας.

2^η περίοδος : Α΄ μισό του 20ου αιώνα

- Την περίοδο αυτή επικρατεί έμφαση στις μεθόδους και τεχνικές της εμπειρικής έρευνας.
- Και στην αντιμετώπιση της οικογένειας ως κοινωνικής ομάδας την οποία αποτελούν άτομα που βρίσκονται σε διαντίδραση.
- Η έμφαση την περίοδο αυτή δίδεται στην εμπειρική έρευνα που συμβάλει στην εδραίωση της επιστημονικότητας της «**Κοινωνιολογίας της Οικογένειας**» καθώς την αποδεσμεύει από την ηθικολογία της προηγούμενης περιόδου.
- Η αντιμετώπιση της οικογένειας ως ομάδας επιτρέπει τη διάκριση της **οικογένειας ως κοινωνικού θεσμού** (συνδεδεμένου με την οργάνωση του συλλογικού βίου) από εκείνη **της οικογένειας ως κοινωνικής ομάδας** (συνδεδεμένη με την οργάνωση του ιδιωτικού βίου).

2^η περίοδος : εμπειρικός προσανατολισμός

- Θα λέγαμε ότι η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από την τεκμηρίωση (απαραίτητη για κάθε θεωρητική συμβολή) και λιγότερο από θεωρητικές αναζητήσεις.
- Αποτελεί ένα είδος «εισαγωγής» στην επόμενη περίοδο κατά την οποία διαμορφώνεται ως διακριτός κλάδος η **Κοινωνιολογία της Οικογένειας**.
- Αν κατά τη πρώτη περίοδο κυριαρχεί η ευρωπαϊκή σκέψη κατά τη δεύτερη αναπτύσσεται και επικρατεί η αμερικανική, κυρίως με τη Σχολή του Σικάγου.

2^η περίοδος : η οικογένεια ως ομάδα διαντίδρασης

- Η οικογένεια αντιμετωπίζεται ως μια κοινωνική ομάδα, την οποία αποτελούν μέλη που **βρίσκονται σε διαντίδραση**, δηλαδή μελετώνται η θέση, ο ρόλος, και οι προσδοκίες που έχουν από τους ρόλους των μελών.
- Την περίοδο αυτή επικρατεί η **Σχολή του Σικάγο** που ακμάζει μεταξύ του 1920 και 1935 με τη μελέτη της αστακής κοινωνίας (και μάλιστα των μεγαλουπόλεων) με σημαντικότερο εκπρόσωπο τον **Ernst Burgess** που ασχολείται ιδιαίτερα με την οικογένεια και δημοσιεύει ένα σχετικό βιβλίο .
- Γεννίεται και αναπτύσσεται η θεωρητική προσέγγιση της **συμβολικής διαντίδρασης** που εξελίχθηκε κατά την επόμενη περίοδο σε μια από τις κύριες θεωρητικές προσεγγίσεις της οικογένειας.
- Η περίοδος αυτή αποτελεί ένα είδος «εισαγωγής» στην επόμενη περίοδο κατά την οποία διαμορφώνεται η κοινωνιολογία της οικογένειας.
- Χαρακτηρίζεται περισσότερο από τη τεκμηρίωση και λιγότερο από θεωρητικές αναζητήσεις για την κατανόηση της οικογένειας!

3^η περίοδος: το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα

- Η τρίτη περίοδος που καλύπτει το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα η **Κοινωνιολογία της Οικογένειας** επιβάλλεται πλέον ως διακριτός κλάδος της Κοινωνιολογίας.
- Είναι μια σημαντική περίοδος για την κοινωνιολογική θεωρία και την οικογένεια.
- Υπάρχει κάτι κοινό με την πρώτη περίοδο: η αίσθηση της ρήξης με το παρελθόν και της βαθύτατης και πολυσήμαντης τομής στη εξέλιξη της οικογένειας και της κοινωνίας.
- Για κάποιους η ρήξη και η τομή δεν νοούνται απλά ως καμπή αλλά ως «κρίση».

3^η περίοδος: το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα

- Από τη δεκαετία του 50 η **Κοινωνιολογία της Οικογένειας** χαρακτηρίζεται από μια προσπάθεια σύνθεσης και θεωρητικής εμπέδωσης των επιστημονικών της χαρακτηριστικών και στόχων.
- Επικρατεί μια αυξανόμενη ανησυχία για τη μεθοδολογική ανεπάρκεια των μεθοδολογικών εργαλείων.
- Ανησυχία για την αδυναμία σύνθεσης της μεταβαλλόμενης κοινωνικής πραγματικότητας με την κοινωνιολογική θεωρία.
- Επισημαίνεται η σημασία της παρέμβασης από την πολιτεία για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της οικογένειας, δηλαδή αναδεικνύεται η σημασία της **οικογενειακής πολιτικής**.
- Κυριαρχούν οι αμερικανοί μελετητές και ερευνητές.

Η «Κοινωνιολογία της Οικογένειας» ως αυτόνομος κλάδος από τη δεκαετία του 50

- Τη δεκαετία του 50 -60 διατυπώνονται γενικές αρχές που να επιτρέπουν τη διαμόρφωση θεωρητικού πλαισίου.
- Τα κείμενα των Hill (1951) και Ogburn Nimkoff (1955) θεωρούνται κλασικά για την Κοινωνιολογία της Οικογένειας και επισημαίνουν ότι οι μεταβολές των οικογενειακών σχημάτων συνδέονται με τις τεχνολογικές αλλαγές.
- Την περίοδο αυτή **το δομο-λειτουργικό πλαίσιο ανάλυσης** για την προσέγγιση της οικογένειας χρησιμοποιείται από τους: T. Parsons και R. Merton στις ΗΠΑ, τους Alain Girard, Claude Levi-Strauss στη Γαλλία.
- Για τους Parsons και Bales η απώλεια λειτουργιών της οικογένειας οφείλεται στην εξειδίκευση των θεσμών.
- Οι λειτουργίες συνιστούν μια πλευρά της θεωρίας τους για την οικογένεια που περιορίζεται στην οικογένεια- πυρήνα.
- Η σύγχρονη οικογένεια διαθέτει τα εξής δομικά χαρακτηριστικά: είναι σχετικά απομονωμένη, είναι νεοτοπική ως προς την κατοικία της, βασίζεται στο αμφίπλευρο σύστημα συγγένειας ενώ στηρίζεται στο γάμο.

Η «Κοινωνιολογία της Οικογένειας» ως αυτόνομος κλάδος από τη δεκαετία του 50

- Η άλλη πλευρά της θεωρίας του **Parsons** αφορά την εξειδίκευση των ρόλων στο πλαίσιο της οικογένειας: ο πατέρας έχει τον εκτελεστικό ρόλο του προμηθευτή των υλικών αγαθών και η μητέρα τον εκφραστικό ρόλο και όπως υποστηρίζει ότι μέσα από αυτή τη διάκριση επιτυγχάνεται η **βέλτιστη κοινωνικοποίηση των παιδιών και απόκτηση ταυτότητας φύλου**.
- Η οικογένεια περιορίζεται **στην οικογένεια-πυρήνα** (γονείς και παιδιά) με συζύγους με διαφοροποιημένους ρόλους, πράγμα που συμβάλει στην κοινωνική αναπαραγωγή.
- Η οικογένεια, όπως υποστηρίζεται, είναι από τα βασικά υποσυστήματα μαζί με την οικονομική δραστηριότητα και το πολιτικό σύστημα.
- Οι απόψεις του Parsons και η εμμονή του στους παράγοντες που εξασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή επικρίθηκε από τους υποστηρικτές της κοινωνικής σύγκρουσης.

Κοινωνιολογία της Οικογένειας

- Η **Κοινωνιολογία της Οικογένειας** εμφανίζεται μεταπολεμικά ως αυτόνομος κλάδος εξαιτίας του μεγάλου ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν τα θέματα σχετικά με την οικογένεια και γρήγορα γίνεται ένας από τους πιο δυναμικούς κλάδους. Έχει βέβαια έντονο εμπειρικό προσανατολισμό και αναπτύσσεται κυρίως στις ΗΠΑ.
- Η «**Κοινωνιολογία της Οικογένειας**» κατέλαβε εξέχουσα θέση με ευρεία αναγνώριση.
- Η επιστημονική παραγωγή συνέβαλε στην εξάπλωση και στη χρησιμότητα της επιστημονικής μελέτης της οικογένειας.
- Το «**δομολειτουργικό θεώρημα**» και η κυριαρχία του θεσμού της σταθερής οικογένειας αποτελεί τη βάση για εκπόνηση συγκριτικών μελετών με σκοπό τη επιβεβαίωση του μοντέλου της συζυγικής οικογένειας.

Δεκαετία 1960-70

- Η δεκαετία αυτή, είναι η δεκαετία των κοινωνικών κινημάτων και αμφισβητήσεων και υπήρξε καθοριστική για τη διαμόρφωση της σύγχρονης Κοινωνιολογίας της Οικογένειας.
- Οι μελετητές συνεχίζουν την αναζήτηση θεωρητικού πλαισίου και ιδιαίτερα ο NYE και οι συνεργάτες του προτείνουν νέες θεωρίες.
- Κλασικά κείμενα της περιόδου αυτής είναι των Hill, Burr και Nye που αποτελούν μια πρώιμη έκφραση της ανησυχίας μεταπολεμικά για την προοδευτική ρευστότητα του οικογενειακού βίου.
- Κατά τη δεκαετία αυτή ακμάζει το γυναικείο κίνημα και οι φεμινιστές κοινωνιολόγοι ασχολούνται ιδιαίτερα με τον χώρο όπου αναπαράγεται ο παραδοσιακός γυναικείος ρόλος ως ρόλος υποτελής και εξαρτημένος.

Δεκαετία 1970-1980

- Το ενδιαφέρον για την οικογένεια εντείνεται κατά τη δεκαετία αυτή κατά την οποία οι ανησυχίες, οι προβληματισμοί και οι αμφισβητήσεις της προηγούμενης δεκαετίας εκφράζονται σε μια σειρά από σημαντικά κείμενα για τη θεωρία της οικογένειας.
- Την περίοδο αυτή δημοσιεύονται πολλές μελέτες που διαμορφώνουν έμμεσα την θεωρητική σκέψη.
- Τα σημαντικότερα κείμενα αυτού του προσανατολισμού δημοσιεύονται από τους Buhr, Hill και Nye.
- Ο Buhr θεωρείται ο κύριος εκφραστής της θεωρίας της «συμβολικής διαντίδρασης» στο χώρο της οικογένειας που είναι μια από τις 4 συμβολές της δεκαετίας αυτής.
- Άλλες θεωρητικές διατυπώσεις της περιόδου αυτής είναι η «**θεωρία της σύγκρουσης**» (Scanlon, Sprey) και η «**Φεμινιστική θεωρία** (Hartmann, Tilly) και η θεωρητική πρόταση της «**ανταλλαγής**» με κύριο εκφραστή τον Nye.

Δεκαετία του 1990

- Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 η «Κοινωνιολογία της Οικογένειας» χαρακτηρίζεται από τη συνειδητοποίηση της ανεπάρκειας των θεωριών για την προσέγγιση της σύγχρονης οικογένειας εξαιτίας της ρευστότητας που χαρακτηρίζουν τα οικογενειακά φαινόμενα.
- Εκτός από τη μελέτη των ζητημάτων που δημιουργούνται στο πλαίσιο της οικογενειακής καθημερινότητας τρία είναι τα κεντρικά θέματα :
 - A. Η συνειδητοποίηση της ανεπάρκειας των θεωριών
 - B. Η σταδιακή επικράτηση της προβληματικής της ρευστότητας των οικογενειακών σχημάτων.
 - Η επισήμανση της ρευστότητας και η ανησυχία για τις επιπτώσεις οδηγούν στον προβληματισμό για την «**αποθεσμοποίηση**» της οικογένειας, η οποία όλο και περισσότερο γίνεται πεδίο δύσκολων προσωπικών επιλογών που είναι η άλλη όψη της αβεβαιότητας που χαρακτηρίζει την εποχή, όπως επισημαίνει ο Roussel, (1989) στο βιβλίο του *La famille incertaine/η αβέβαιη οικογένεια* προαναγγέλοντας την σημασία που θα αποκτήσει σταδιακά η προσέγγιση αυτή.

Λόγοι ανάπτυξης της Κοινωνιολογίας της Οικογένειας

- **1. Η κρίση της οικογένειας** . Το διάχυτο αίσθημα ότι η οικογένεια “περνάει κρίση”.
- Η ανησυχία για το μέλλον της οικογένειας και η ανασφάλεια που δημιουργεί η επισήμανση της “κρίσης” και της σταδιακής «ρευστότητας» αντικατοπτρίζεται μέσα από το μεγάλο αριθμό μελετών και ερευνών που δημοσιεύονται και των θεωρητικών προσεγγίσεων που αναπτύσσονται για την κατανόηση της λειτουργίας και της δυναμικής της οικογένειας.

Η κρίση της οικογένειας νοείται σε δυο επίπεδα:

I - στο επίπεδο των θεσμών

II - στο επίπεδο των διαπροσωπικών σχέσεων

2. Η αξιοποίηση του αρχειακού υλικού από δημογράφους-ιστορικούς

2. Ένας δεύτερος λόγος είναι, όπως έχει επισημανθεί, οι δρόμοι σκέψης που άνοιξε η αξιοποίηση του αρχειακού υλικού από δημογράφους και ιστορικούς.

- Αυτή λοιπόν η συνεργασία - η συνάντηση της ιστορίας με τη δημογραφία και την κοινωνιολογία μας δίνει τη δυνατότητα να ανακαλύψουμε εκ νέου και να επαναπροσδιορίσουμε ζητήματα που έχουν σχέση με τη δομή, τη μορφή της οικογένειας, τις μεταβολές, τον χαρακτήρα της εξέλιξής της σε διάφορες κοινωνίες και σε διάφορες χρονικές περιόδους.
- Η δημογραφία καθιερώνεται ως κύριος εταίρος της κοινωνιολογίας για την κατανόηση των κοινωνικοπολιτισμικών εξελίξεων στο χώρο της οικογένειας.

3. Εμφαση στη συζυγική σχέση και πλουραλισμός

➤ 3. Ένας τρίτος λόγος είναι η **έμφαση που δίδεται στη συζυγική σχέση** και στο πλέγμα γυναίκα - οικογένεια – επαγγελματική απασχόληση, όπου διαπλέκονται οι ρόλοι και υποχρεώσεις των δύο φύλων.

4. Η ποικιλία και ο πλουραλισμός των οικογενειακών σχημάτων

➤ Ένας τέταρτος λόγος είναι η **ποικιλία και ο πλουραλισμός των οικογενειακών σχημάτων** τις τελευταίες δεκαετίες που δημιουργούν νέες δυνατότητες μελέτης και ερμηνείας των οικογενειακών φαινομένων και των σύγχρονων εξελίξεων και που αναμφίβολα βοηθούν στη χάραξη πολιτικής για την οικογένεια.

5. Το γυναικείο κίνημα

- Η Κοινωνιολογία της Οικογένειας χρωστά εξίσου πολλά **στο γυναικείο κίνημα**.
- Στη δεκαετία του '70-80 το γυναικείο κίνημα συνέβαλε στην ενίσχυση της αμφισβήτησης της οικογένειας ενώ η φεμινιστική προβληματική συνδέεται με πληθώρα κειμένων και μελετών που δημοσιεύονται την περίοδο αυτή.
- Οι μελέτες αφορούν κυρίως την ανάλυση των ανισοτήτων και των διακρίσεων που βασίζονται στο φύλο, τη γυναικεία απασχόληση και το ζήτημα της σχέσης της με την οικογένεια (κατανομή οικιακών εργασιών, φροντίδα παιδιών και η συμμετοχή του συζύγου στις εργασίες αυτές κλπ) και τη μαρξιστική προσέγγιση της αμφίδρομης σχέσης μεταξύ καπιταλιστικής κοινωνίας και της πατριαρχικής οικογένειας.

Η Κοινωνιολογία της Οικογένειας στην Ελλάδα

- Αν και τα θέματα σχετικά με την οικογένεια παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον από τη δεκαετία του 60 διεθνώς, γεγονός που εκφράζεται με το πλήθος των μελετών και των ερευνών που έχουν δημοσιευτεί καθώς και με τις θεωρητικές προσεγγίσεις που διατυπώθηκαν στο πεδίο αυτό, στη χώρα μας, αντίθετα, δεν αναπτύσσεται σε ικανοποιητικό βαθμό ο κλάδος αυτός.
- Εμπειρικές έρευνες με πανελλήνιο δείγμα αρχίζουν πραγματοποιούνται μετά το 1970, κυρίως από το ΕΚΚΕ (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών) χωρίς τη διατύπωση όμως νέων θεωριών. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών ; Διεύθυνση, Κρατίνου 9 & Αθηνάς, 10552 Αθήνα; Ιστοχώρος, www.ekke.gr
- Η ερευνητική δραστηριότητα αφορά κυρίως έρευνες σχετικά με τις δημογραφικές συμπεριφορές και τις επιλογές των νέων ζευγαριών για την απόκτηση παιδιών, τους κοινωνικούς ρόλους των ανδρών και των γυναικών στο πλαίσιο της οικογενειακής ζωής, τις παρατηρούμενες μεταβολές, τις νέες μορφές οικογένειας, τις ανταλλαγές και τους τρόπους ζωής στο πλαίσιο της καθημερινής οικογενειακής ζωής (κατανομή των υποχρεώσεων), τις διαγενεακές σχέσεις (σχέσεις γονέων με ενήλικα παιδιά) κλπ.

Κοινωνιολογία της Οικογένειας: Ελλάδα

- Οι περισσότερες μελέτες/έρευνες αναλύουν τις παρατηρούμενες τάσεις χωρίς να υπεισέρονται στη δυναμική της οικογένειας και στις βαθύτερες αιτίες, οι οποίες διαμορφώνουν τη σύγχρονη πραγματικότητα.
- Δεν υπάρχουν διαχρονικές, επαναληπτικές έρευνες σχετικά με τη λειτουργία και τις μεταβολές του θεσμού της οικογένειας και τις αξίες.
- Αν και πραγματοποιούνται εμπειρικές έρευνες με πανελλήνια δείγματα δεν διαμορφώνεται ένα πλαίσιο θεωρητικού προβληματισμού.
- Υλοποιούνται δευτερογενείς αναλύσεις με τη χρήση στατιστικών σειρών και δεδομένων από την ΕΣΥΕ και από άλλες ευρωπαϊκές πηγές για τη διερεύνηση και ανάλυση των δημογραφικών φαινομένων, των φαινομένων του κοινωνικού αποκλεισμού, την οικογενειακή καθημερινότητα, αναδεικνύοντας μεγάλης σημασίας ζητήματα για τη σύγχρονη οικογένεια αλλά και την αντιμετώπιση και τη διαχείριση της ρευστότητας (δηλαδή οικογενειακή πολιτική).

Κοινωνιολογία της Οικογένειας: Ελλάδα

- Πιο πρόσφατες μελέτες και διεπιστημονικές προσεγγίσεις αφορούν ζητήματα σχετικά με τους έμφυλους ρόλους στη δημόσια και την ιδιωτική σφαίρα, θέματα σχετικά με την εξισορρόπηση της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, με τη συμμετοχή των συντρόφων/συζύγων στις καθημερινές εργασίες φροντίδας, με την ενδοοικογενειακή βία, με προσεγγίσεις σχετικά με το ρόλο της οικογένειας κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19 κλπ.
- Η κοινωνιολογική μελέτη των θεμάτων σχετικά με την προβληματική του φύλου και των έμφυλων διακρίσεων στο πλαίσιο της κοινωνίας και της οικογένειας δείχνει σημαντικό δυναμισμό την τελευταία δεκαετία στη χώρα μας με πληθώρα ποιοτικών και ποσοτικών ερευνών και δημοσιευμένων σχετικών μελετών.

-
- Στη μελέτη της ελληνικής οικογένειας, η συμβολή και άλλων ειδικοτήτων, οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις είναι καθοριστική.
 - Η κοινωνική ψυχολογία, η δημογραφία, η ανθρωπολογία, η αγροτική κοινωνιολογία, η αστική κοινωνιολογία συμπράττουν για μια από κοινού ανάγνωση της σύγχρονης ελληνικής οικογένειας.

Σύγχρονη ελληνική οικογένεια

- Όλες οι επιστημονικές έρευνες σε γενικές γραμμές δείχνουν ότι η σύγχρονη ελληνική οικογένεια παρουσιάζει τις ίδιες τάσεις εξέλιξης που χαρακτηρίζουν τη δυτικοευρωπαϊκή οικογένεια αλλά με κάποια καθυστέρηση.
- Η διαφορά έγκειται στον πιο αργό ρυθμό διεύθυνσης των αλλαγών και στη σχετικά σημαντική θέση που κατέχει η ευρύτερη οικογενειακή ομάδα στη καθημερινή ζωή και στα δίκτυα αλληλοβοήθειας για τη φροντίδα των εξαρτημένων μελών της οικογένειας που παραμένουν ενεργά, γεγονός που συνδέεται και με την ελλιπή οικογενειακή πολιτική και την ανεπάρκεια δημόσιων δομών.